

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (quasi – experimental research) ชนิดหนึ่งกลุ่มทดลองวัดหลายครั้ง (one group time series design) เพื่อศึกษาผลของการให้ความรู้และการให้ข้อมูลย้อนกลับ ต่อความรู้และการปฏิบัติในเรื่องการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อในอุปกรณ์ทางการแพทย์ โดยศึกษาในบุคลากรโรงพยาบาลน่าน้อย จำนวน 14 คน ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2542 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2543

สถานที่ศึกษา

หน่วยงานที่มีการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์ 9 หน่วยงานของโรงพยาบาลน่าน้อย คือ งานผู้ป่วยนอก งานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน งานห้องคลอด งานห้องผ่าตัด งานผู้ป่วยใน งานทันตกรรม งานชันสูตร งานส่งเสริมสุขภาพและงานหน่วยจ่ายกลาง

ลักษณะของประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษา คือ บุคลากรที่มีหน้าที่ปฏิบัติการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อในหน่วยงานของโรงพยาบาลน่าน้อย ได้แก่ งานผู้ป่วยนอก งานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน งานห้องคลอด งานห้องผ่าตัด งานทันตกรรม งานชันสูตร งานผู้ป่วยใน งานส่งเสริมสุขภาพและงานหน่วยจ่ายกลาง บุคลากรเป็นพนักงานผู้ช่วยเหลือผู้ป่วยจำนวน 13 คน และคนงาน 1 คน ที่มีหน้าที่ในการดูแลและปฏิบัติการทำให้ปราศจากเชื้อโดยวิธีหนึ่งด้วยไอน้ำ รวมประชากรทั้งหมด 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย และ เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

1 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย แผนการสอน สื่อการสอน คู่มือการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อในอุปกรณ์ทางการแพทย์ และแนวทางการให้ข้อมูลย้อนกลับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบประเมินความรู้เรื่องการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อในอุปกรณ์ทางการแพทย์ ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน การเคยได้รับความรู้ การรับทราบนโยบาย และปัญหาอุปสรรคในการทำงาน ซึ่งแบบประเมินความรู้ มี 2 ชุด

ชุดที่ 1 ใช้ประเมินความรู้ในเรื่องของการทำลายเชื้อในอุปกรณ์ทางการแพทย์สำหรับพนักงานผู้ช่วยเหลือผู้ป่วยโดยผู้วิจัยประยุกต์มาจากแบบประเมินความรู้การทำลายเชื้อของนวกรณ์จิตการุญ(2541) ส่วนการทำให้ปราศจากเชื้อโดยวิธีใช้น้ำยาปราศจากเชื้อและวิธีหนึ่งด้วยไอน้ำผู้วิจัยเป็นผู้สร้างเอง ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ(multiple choice) โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนคือตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน มีทั้งหมด 30 ข้อ

ชุดที่ 2 ใช้แบบประเมินความรู้ในเรื่องของการดูแลและการปฏิบัติของเครื่องหนึ่งไอน้ำสำหรับคนงานเป็นแบบประเมินความรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (multiple choice) โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนคือตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน มีทั้งหมด 35 ข้อ

2.2 แบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อในอุปกรณ์ทางการแพทย์ของบุคลากรทั้งหมด 2 ชุด

ชุดที่ 1 ใช้สังเกตการปฏิบัติการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อ ของพนักงานผู้ช่วยเหลือผู้ป่วย โดยประยุกต์มาจากแบบบันทึกการสังเกตการทำลายเชื้อโดยใช้น้ำยาทำลายเชื้อของวาสนา เมืองมูล(2540)และแบบบันทึกการสังเกตการทำลายเชื้อโดยวิธีการต้มเดือดของนวกรณ์จิตการุญ(2541) ส่วนแบบบันทึกการสังเกตการทำให้ปราศจากเชื้อในอุปกรณ์ทางการแพทย์ ผู้วิจัยประยุกต์มาจากแบบบันทึกการสังเกตการทำให้ปราศจากเชื้อโดยวิธีหนึ่งด้วยไอน้ำ ของนางเยาว์ เกษตร์ภิบาล (2540) ลักษณะการบันทึกข้อมูลเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) มีเกณฑ์ใน

การให้คะแนนคือปฏิบัติถูกต้องได้ 1 คะแนน ปฏิบัติไม่ถูกต้องหรือไม่ปฏิบัติได้ 0 คะแนน มีทั้งหมด 52 รายการ

ชุดที่ 2 ใช้สังเกตการปฏิบัติการทำให้ปราศจากเชื้อโดยวิธีหนึ่งด้วยไอน้ำ ของคนงาน โดยประยุกต์มาจากแบบบันทึกการสังเกตขั้นตอน ในการทำให้ปราศจากเชื้อโดยวิธีหนึ่งด้วยไอน้ำ ของนางเยาว์ เกษตร์ภิบาล(2540) ลักษณะการบันทึกข้อมูลเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) มีเกณฑ์ในการให้คะแนนคือปฏิบัติถูกต้องได้ 1 คะแนน ปฏิบัติไม่ถูกต้องหรือไม่ปฏิบัติได้ 0 คะแนน มีทั้งหมด 19 รายการ

การควบคุมคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย และ เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยนำแผนการสอน คู่มือและแนวทางการให้ข้อมูลย้อนกลับที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือในการดำเนินการวิจัยไปทดลองใช้กับบุคลากร โรงพยาบาลนาหมื่นเพื่อทราบปัญหาและประเมินผลการใช้เครื่องมือของผู้วิจัย เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบประเมินความรู้และแบบบันทึกการสังเกตที่ได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และคำนวณหาค่าความตรงทางเนื้อหา (interater agreement) และค่าดัชนีความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา(Content Validity Index) (Davis , 1992) ได้ค่าความตรงตามเนื้อหาของแบบประเมินความรู้ชุดที่ 1 ,ชุดที่ 2,แบบบันทึกการสังเกตชุดที่ 1 และชุดที่ 2 เท่ากับ .91, .92, .95, และ.96 ตามลำดับ และได้ค่าดัชนีความตรงด้านเนื้อหา ของเครื่องมือทั้ง 4 ชุดเท่ากับ .91, .92, .95, และ .96 ตามลำดับ จึงนำเครื่องมือไปทดลองใช้ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

การหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบประเมินความรู้และแบบบันทึกการสังเกต โดยผู้วิจัยนำแบบประเมินความรู้ไปทดลองใช้กับบุคลากร โรงพยาบาลนาหมื่นจำนวน 10 คน แล้วนำค่าที่ได้มาคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR 20 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความรู้ ชุดที่ 1 เท่ากับ .80 ชุดที่ 2 เท่ากับ .90 จึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนแบบ

บันทึกการสังเกต ผู้วิจัยจะทดลองใช้แบบบันทึกการสังเกตการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อในอุปกรณ์ทางการแพทย์ร่วมกับผู้สังเกต โดยสังเกตในบุคลากรโรงพยาบาลน่านหมื่นกลุ่มเดิม จำนวน 5 คนโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย นำผลการสังเกตที่ได้มาคำนวณความเชื่อมั่นของการสังเกต โดยใช้สูตรความเชื่อมั่นของการสังเกต ได้ค่าความเชื่อมั่นของการสังเกต เท่ากับ 1 จึงนำเครื่องมือไปใช้

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดย

1. ผู้วิจัยทำหนังสือผ่านคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดน่านและผู้อำนวยการโรงพยาบาลน่านน้อย เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอดำเนินการวิจัยในโรงพยาบาลน่านน้อย
2. ผู้วิจัยเข้าร่วมสังเกตการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงพยาบาลใน 1 สัปดาห์แรก โดยไม่มีการบันทึกข้อมูล เพื่อให้บุคลากรเกิดความคุ้นเคย และปฏิบัติงานตามปกติ
3. ในสัปดาห์ที่ 2 ผู้วิจัยเริ่มสังเกต และบันทึกข้อมูลการปฏิบัติการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อของบุคลากร ตามแบบบันทึกการสังเกต โดยนำรายชื่อของบุคลากรทั้ง 14 คน มาสุ่มอย่างง่ายเพื่อเรียงลำดับการสังเกต โดยทำการสังเกตขั้นตอนในการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อในอุปกรณ์ทางการแพทย์คนละ 1 ครั้ง ครั้งละประมาณ 3-4 ชั่วโมง ในเวลาตั้งแต่ 6.00 น. ถึง 20.00 น. ของแต่ละวัน บุคลากรจะถูกสังเกต คนละ 2 ครั้ง ยกเว้นคนงาน 1 คน จะถูกสังเกต 10 ครั้งเพื่อให้ได้จำนวนครั้งของการสังเกตที่ใกล้เคียงกับพนักงานผู้ช่วยเหลือผู้ป่วย ในการสังเกตใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ใช้เวลาในการสังเกตทั้งหมด 2 สัปดาห์
4. เมื่อสิ้นสุดการสังเกต ครบ 14 คน แล้ว ผู้วิจัยจะนัดหมายบุคลากรเพื่อประเมินความรู้ หลังจากนั้นผู้วิจัยให้ความรู้โดยการสอน การบรรยายและการสาธิต อย่างพร้อมเพรียงกันในวันเวลาที่กำหนด โดยใช้เวลาในการประเมินความรู้ 30 นาที และใช้เวลาในการให้ความรู้ 2 ชั่วโมง
5. หลังจากการให้ความรู้ เรื่องการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อในอุปกรณ์ทางการแพทย์เสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยจะสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อในอุปกรณ์ทางการแพทย์ของบุคลากร โดยไม่มีการบันทึกข้อมูลเป็นเวลา 2 สัปดาห์
6. ในสัปดาห์ที่ 6 ผู้วิจัยนัดหมายบุคลากรเพื่อทำการประเมินความรู้ในเรื่องการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อในบุคลากรครั้งที่ 2 อย่างพร้อมเพรียงกัน และทำการบันทึกการสังเกตครั้งที่ 3 ต่อ โดยผู้วิจัยนำรายชื่อบุคลากรทั้งหมดมาสุ่มอย่างง่ายเพื่อติดตามสังเกต

พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อของบุคลากรแต่ละคนพร้อมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับตามพฤติกรรมที่สังเกตเห็น โดยใช้เวลาที่บุคลากรว่างจากงานที่ปฏิบัติและให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งทางบวกและทางลบและข้อมูลย้อนกลับด้านข้อมูลตามแนวทางการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เตรียมไว้ ใช้เวลาในการสังเกตและให้ข้อมูลย้อนกลับครั้งละประมาณ 2 ชั่วโมงต่อคน แต่ละคนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับ 2 ครั้ง แต่ละครั้งห่างกัน 2 สัปดาห์ ใช้เวลาในการให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งหมด 4 สัปดาห์(ในเวลา 6.00 – 20.00 น. ของแต่ละวัน)

7. ในสัปดาห์ที่ 10 เมื่อให้ข้อมูลย้อนกลับแก่บุคลากรครบคนละ 2 ครั้งทั้ง 14 คนแล้ว ผู้วิจัยทำการประเมินความรู้และบันทึกการสังเกตพฤติกรรมกรรมการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อของบุคลากรครั้งที่ 3 ใช้เวลาในการประเมินความรู้และสังเกตครั้งที่ 3 ทั้งหมด 2 สัปดาห์

8. เมื่อประเมินความรู้และสังเกตการปฏิบัติของบุคลากรครั้งที่ 3 ครบทั้ง 14 คนแล้วผู้วิจัยเว้นระยะไว้ 2 สัปดาห์แล้วจึงทำการประเมินความรู้และบันทึกการสังเกตครั้งที่ 4 โดยใช้วิธีการเหมือนข้อ 7.4.6

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for window ตามรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความรู้ด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการสังเกตด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ ความแตกต่างของคะแนนความรู้ ก่อนและหลังการให้ความรู้และการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยการเปรียบเทียบคะแนน และค่าเฉลี่ย
4. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนการปฏิบัติ ก่อนและหลังการให้ความรู้และการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย